

De Stamboom van MeesPierson

- Mr. B. Korner -

aflevering 1 uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 3 van september 1997, blz. 7 en 8 en 13 en 14

aflevering 2 uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 4 van december 1997, blz. 7, 8 en 13

aflevering 3 uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 1 van maart 1998, blz. 8, 13 en 14

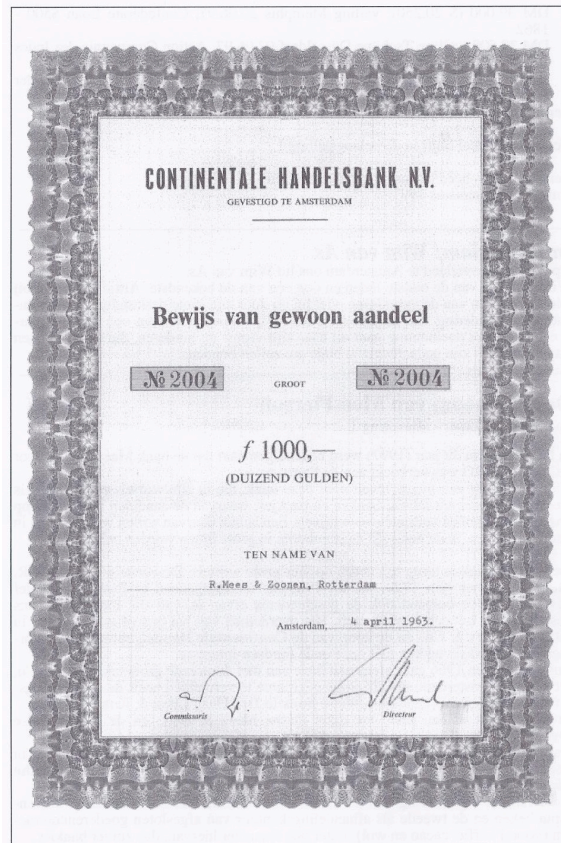
aflevering 4 uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 3 van september 1998, blz. 3 t/m 5

aflevering 1

In het begin van dit jaar (1997) werd bekend gemaakt dat de bank MeesPierson door de ABN-AMRO was verkocht aan de Fortis groep.

Hiermee begint een nieuw leven voor deze bank, die in zijn wortels eeuwen oud is en voortgekomen uit talloze banken en bankjes, waarvan de aandelen regelmatig op onze ruilbeurzen en veilingen verschijnen. Een aantal daarvan willen we belichten in latere bijdragen, maar eerst zal de stamboom in grote lijnen worden bekeken.

De huidige bank is terug te voeren op vier grote wortels. De eerste en oudste is R. Mees & Zonen van 1720, die tot 1969 als toonaangevend in Rotterdam actief geweest is. Hoe boeiend ook de geschiedenis ervan is, valt die toch buiten ons bestek, omdat het een firma betreft. Het overnemen van het bedrijf in Den Haag in 1922 van **Marx & Co.**, en de koop van de **Continentale Handelsbank** in 1956 vormen de enige raakvlakken met onze oude fondsen-interesse.

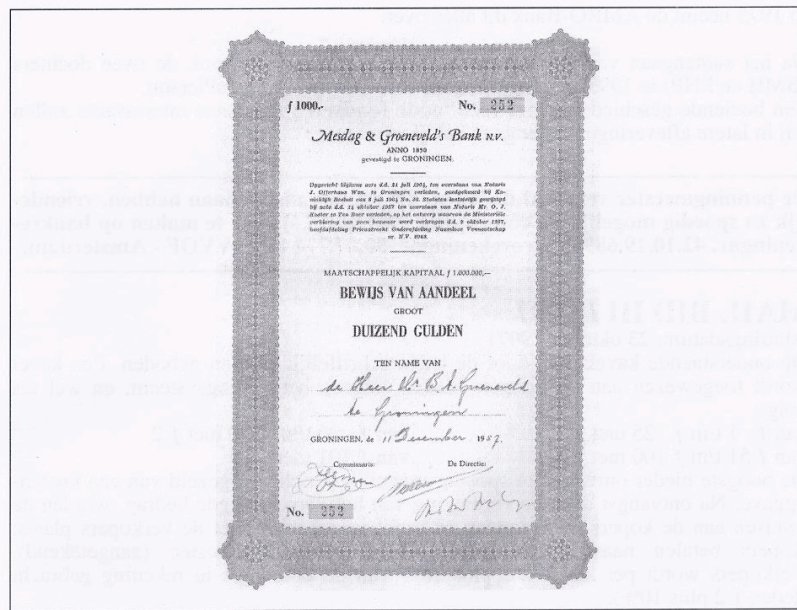
Tussen 1962 en 1966 gaat Mees een fusie aan met de tweede grote tak: Hope & Co. uit 1762 te Amsterdam, die als enige overname te vermelden heeft de door oorlogsomstandigheden overgenomen Joodse Bank in Den Haag **Lissa & Kann** in 1940.

In 1969 komt er een fusie tot stand tussen Mees & Hope en de **Nederlandse Overzee Bank**.

Dat is dan de derde tak, die van oorsprong af uit N.V.'s bestaat, namelijk de beide in 1888 opgerichte **Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika** en de **Amsterdamsche Liquidatie Kas** (later **Amsterdamsche Goederenbank**).

De eerste ter bevordering van de handelscontacten met de Zuid-Afrikaanse Boerenrepublieken en de tweede als afhandelingskantoor van afgesloten goederencontracten (vooral koffie, cacao en wol). Later ook financier hiervan, dus zuiver bankier.

De N.B.Z.A. neemt in 1925 de **Transvaalsche Handelsbank** van 1898 over en in 1952 de **Haagsche Commissiebank**. In 1954 gaan deze banken fuseren tot de eerdergenoemde Nederlandse Overzee Bank en verwerven in de daaropvolgende jaren de Nedesco Bank (1958), **Mesdag & Groeneveld** in Groningen (1965) en **Theodoor Gilissen** (1967). Met deze laatste komen mee de **Hollandsche Commissiebank** uit Den Haag (eerder **Commissiebank Holland-Indië**), het **Rotterdams Effectenkantoor** en het **Gronings Effectenkantoor**.

Na het samengaan van Mees, Hope en N.O.B. in **Bank Mees & Hope** worden nog aangekocht de Kennemer Bankvereniging in Haarlem (1969), Fred. Philips in Zaltbommel (1969) en **Kingma Bank** in Leeuwarden (1971).

Als laatste loot aan deze stam komt de **Bank voor Zeeland** te Goes, oorspronkelijk opgericht door Theodoor Gilissen, in 1974 bij de groep.

Daarnaast komen, soms in samenwerking met anderen, dochters tot stand zoals de **Rotterdamse, later Nederlandse Liquidatiekas, Lease Plan Nederland** en anderen.

In 1975 komt aan de zelfstandigheid een einde als de ABN dit hele concern overneemt.

De vierde en laatste tak bestaat weer uit firma's: **Boissevain & Co.**, later **Pierson & Co.** uit 1875 en **Heldring & Pierson**, 1879 uit Den Haag.

Deze gaan tussen 1942 en 1958 samen in Pierson, Heldring & Pierson. Ook hier overnames: **Van Schill & Capadose** (1952) en **Furnee** (1960), beide uit Den Haag en **Vlaer & Kol** uit 1691!, Utrecht in 1967.

In 1975 neemt de **AMRO-Bank** dit alles over.

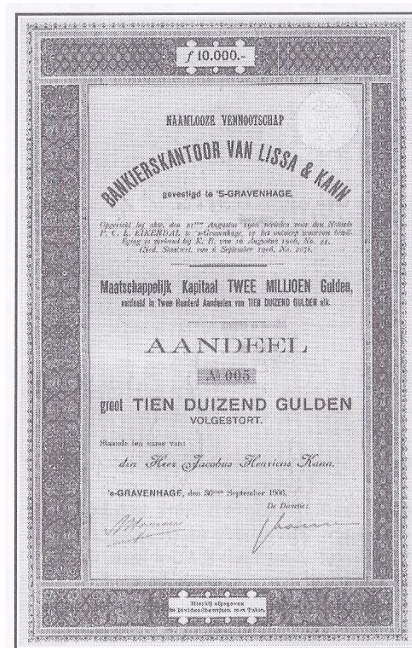
Na het samengaan van de ABN en AMRO-Bank (tot **ABN-AMRO**) is het logisch dat ook de twee dochters (BMH en PHP) in 1993 samengevoegd worden en wel in MeesPierson. Een boeiende geschiedenis met veel "oude fondsen". De meest interessante zullen wij in latere afleveringen beter gaan bekijken.

EEN JOODSE BANKIER IN DEN HAAG

Onder de rechtsvoorgangers van Mees Pierson, die in een vorig artikel genoemd werden, is een van de boeiendste het Joods, Haagse huis Lissa & Kann.

Het aandeel verschijnt regelmatig op onze veilingen en ruilbeurzen en is aantrekkelijk door zijn uiterlijk, hoge nominale waarde van f 10.000,— en op naamstelling van (bijna altijd) Kann zelf. Bovendien zijn er slechts 100 van uitgegeven, omdat bij de omzetting in een N.V. in 1906 bij het honderdjarige bestaan van de firma het kapitaal op 1 miljoen werd gesteld.

De zaak was echter ouder dan 1806: reeds in 1800 associeerden een **Hirschel Kann** zich met **Mozes Lissa**, maar m.i.v. 1 januari 1806 werd er een officiële firma aangegaan onder de naam **Lissa & Kann**.

De Kann's kwamen uit Frankfurt, maar kregen in 1757 al burgerrecht in Den Haag. De Lissa's wortelden in het huidige Polen in een plaatsje Lissa, waar Mozes Lissa in 1760 geboren werd, maar ook naar Den Haag komt en in 1802 aldaar trouwt.

De zoon van Hirschel Kann, een Ellazar, huwt in 1836 de dochter van Mozes Lissa, Hyacinthe. Daarmee sterft de naam Lissa uit, maar blijft voortleven in de firmanaam, na 1906 officieel N.V. Bankierskantoor van Lissa & Kann.

Tot 1940 blijven steeds de Kann's in de directie. Kantoor wordt gehouden in de Wagenstraat, de latere nummers 4/8, tevens woonadres van de Kann's.

In de vorige eeuw is het een typisch Joods kantoor, dat op zaterdag (sabbath) gesloten blijft, maar op zondag open is en voornamelijk Joods personeel heeft. In deze eeuw gaat het orthodoxe karakter verloren, maar er blijven bindingen, zoals blijkt uit de actieve deelname aan de Jewish Colonial Trust, waarvoor een Kann langdurig in Israel verblijft.

In 1899 reeds wordt een niet-Jood als firmant opgenomen: Mr. S. Hogerzeil.

In dat zelfde jaar wordt ook opgericht de **N.V. Trust & Safe Mij.**, waarvan aandelen nog steeds in onze vereniging circuleren.

De zaak is, voor die tijd, sociaal bewogen: reeds in 1905 wordt een pensioen en ondersteuningsfonds opgericht. Men neemt deel in woningbouwverenigingen voor minvermogenden (in de Haagse Schildersbuurt), leidt later tot de **Haagse Hulpbank** enz.

Een ander zijstapje is de overname van de **Archipelbank**, hoewel dat geen succes gebleken is. Overigens marcheren de zaken goed en Lissa & Kann wordt een bank van betekenis voor Den Haag. In 1916 verhuist men naar de Lange Vijverberg nr. 3.

In mei 1940, bij de Duitse inval, realiseert men zich de risico's voor een van oorsprong Joodse zaak en worden de aandelen overgedragen aan Hope & Co. in Amsterdam, waarmee men reeds lang zaken deed. Namens Hope wordt J. Sillem directeur en treden de Kann's af.

De Duitsers namen echter geen genoegen met deze aandelenoverdracht en wensten de status quo van voor 10 mei 1940 hersteld zien, om zich op die manier van het vermogen meester te kunnen maken. Men moet bewondering hebben voor de manier waarop Hope gedurende 5 jaar de zaak weet te traineren en uitvluchten zoekt, zodat in 1945 de situatie nog onveranderd is. Hope wikkelt dan de zaken met de erfgenamen keurig af en neemt Lissa & Kann als Haags bijkantoor volledig over.

Helaas zijn de Kann's dan vermoord: Johan Kann sterft in 1942 in Auschwitz en de oude Heer en Mevrouw Jacob Kann overlijden in Theresienstadt.

Na de fusie van Hope met Mees en zeker na die met de Nederlandse Overzee Bank in 1969 gaan alle Haagse kantoren op in een bijkantoor van Bank Mees & Hope en komt een einde aan de geschiedenis van een interessant bankiershuis.

ZUID-AFRIKA, OOK EEN STAAK IN DE STAMBOOM

Bij de opbloei van het economische leven in Nederland in de laatste jaren van de vorige eeuw, hoort ook de oprichting van veel banken die nu als rechtsvoorganger van MeesPierson bekend zijn.

Alleen al in de tachtiger jaren: 1880 **Heldring & Pierson**, 1881 **Theodoor Gilissen**, 1886 **Dusseldorp en Schill & Capadose** en 1888 de **Amsterdamsche Liquidatiekas** (later **Amsterdamsche Goederenbank**), de **Rotterdamsche Liquidatiekas** en de **Nederlandsche Bank- en Credietvereniging voor Zuid-Afrika** (sinds 1903 de **Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika**, verder afgekort tot **NBZA**).

De oprichting van deze laatste valt te verklaren uit de band die, sedert Jan van Riebeeck, als vertegenwoordiger van de VOC, een Nederlandse nederzetting aan Kaap de Goede Hoop had gesticht, altijd met het moederland was blijven bestaan. Tot aan de laatste wereldoorlog waren Zuid-Afrikaanse liedjes als *Sarie Marijs* nog standaard op het programma van de lagere scholen. Na 1945 is daaraan een eind gekomen.

Die band werd nog versterkt dooi het verzet van de Zuid-Afrikaanse boeren die, sedert Engeland de Kaap in de Napoleontische tijd had overgenomen, zich in het binnenland hadden teruggetrokken en de republieken Transvaal en Oranje- Vrijstaat hadden gesticht.

Na het vinden van goud en diamanten in deze streken kon het niet uitblijven dat Engeland hierop het begerig oog liet vallen, met als gevolg de Boerenoorlogen die in Nederland ongekende emoties opriepen. Het verhaal van Paul Kruger die met een Nederlands oorlogsschip door Koningin Wilhelmina naar Nederland werd gehaald, is overbekend.

In 1887 was al opgericht de **Ned. Zuid-Afrikaanse Spoorweg Mij.**, vooral op initiatief van Labouchere Oyens & Co. en in 1888 start de NBZA haar werkzaamheden vanuit Pretoria, waar een gouvernements Entrepot voor goederen wordt gebouwd, waarheen per ossenwagens de goederen gebracht werden vanuit de haven van Durban!

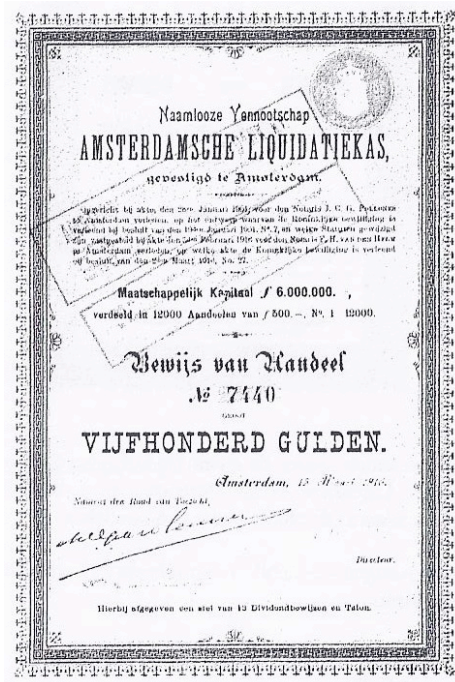

In 1889 reeds wordt de **Pretoria Hypotheek Mij.** opgericht en een bijkantoor geopend in Johannesburg. Later wordt deze plaats de hoofdzetel van de NBZA. Ondanks alle politieke problemen van de volgende jaren groeide deze bank gestadig en open de bijkantoren, zelfs tot buiten het eigen gebied (Kaapstad 1903). Ook trad zij op als circulatiebank en heeft zij tot 1921 eigen bankbiljetten uitgegeven.

In 1925 wordt de **Transvaalsche Handelsbank** met hoofdkantoor in Amsterdam overgenomen, die een kantoor in Hamburg inbracht. Een kantoor te Londen was reeds eerder gesticht.

Met het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog kwam Zuid-Afrika, waarheen al een groot deel van het kapitaal was overgebracht, op eigen benen te staan en groeide voorspoedig, Na de oorlog werd de

scheiding geformaliseerd door de naamswijziging **Nederlandse Bank van Suid-Afrika Beperk**. Deze werd een van de vier grootbanken in dat land, later omgedoopt tot **Nedbank**, waarin de Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika in Amsterdam een belang had van 75, Dit deel werd geleidelijk afgebouwd tot in 1967 de deelname werd afgesloten.

In Nederland probeerde men de NBZA uit te bouwen tot een meer Europese bank, wat in 1954 leidde tot een fusie met de **Amsterdamsche Goederenbank**, die zoals boven vermeld ook uit 1888 dateerde en oorspronkelijk als clearinghouse voor de goederenhandel zich ontwikkelde tot een normale kredietbank met als specialiteit de financiering van de goederenhandel.

De twee banken gingen samen onder de naam **Nederlandse Overzee Bank**, die prompt weer een **Amsterdamse Liquidatiekas** oprichtte (clearing), later samengegaan met de **Rotterdamsche Liquidatiekas** in de **Nederlandse Liquidatiekas**.

De aandelen van alle bovengenoemde N.V. zijn schaars en komen zelden op de markt en dan altijd tegen hoge prijzen.

DE PROVINCIALE BANKEN

In de jaren van **Bank Mees & Hope** werd een aantal banken in de provincie overgenomen, die qua leeftijd en qua standing een korte bespreking waard zijn.

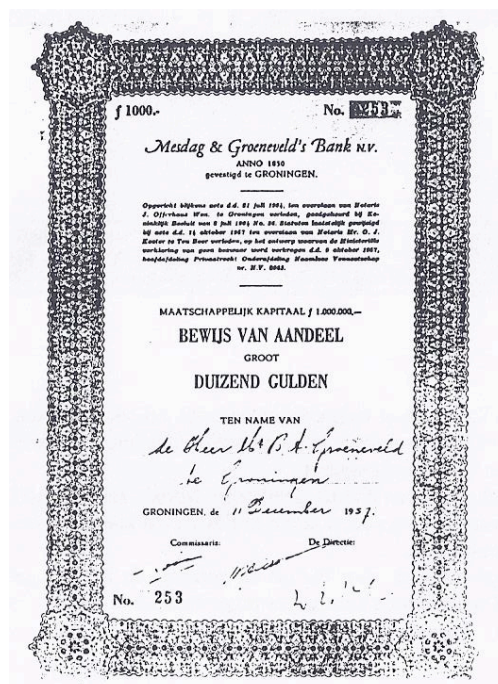
Drie ervan passeren de revue: **Mesdag & Groeneveld** te Groningen, **Kingma's Bank** te Leeuwarden en **Fred. Philips** te Zaltbommel.

De laatste valt niet onder ons interessegebied, omdat het altijd een firma gebleven is en dus geen effecten heeft uitgegeven, maar gezien de achtergrond, wordt, op speciaal verzoek van enkele lezers, hier kort op ingegaan.

De oorsprong van **Mesdag** lag in 1818 als **Mesdag & Zonen** in Groningen waar Klaas Mesdag als graanhandelaar en stijfselfabrikant begon.

Zijn klanten vertrouwden hem hun geld toe in bewaarneming en zo ontwikkelde zich het kassiersbedrijf en later de bank. **Groeneveld's** wieg stond sedert 1808 in Winschoten. Zij fuseerden in 1955.

Het was een bloeiend effectenbedrijf met kantoren in de "rijke" provincie Groningen. (Ter illustratie van die rijkdom: in Usquert, een dorp van slechts enkele honderden inwoners ten noorden van de stad Groningen, waar Mesdag & Groeneveld een kantoor hadden, kon men zich veroorloven een stadhuis te laten bouwen, ontworpen door Berlage, compleet met toren!).

Na Wereldoorlog II bleek aansluiting bij een grotere instelling noodzakelijk en in 1970 volgde de aansluiting bij Bank Mees & Hope.

Kingma gaat nog verder terug tot 1764, echter niet als bank, maar als oliemolen te Makkum. De contacten met de boeren leidden ook hier tot de kassiersfunctie en onder de naam **Gebr. Kingma** werd sinds 1869 dit als bedrijf uitgeoefend. Daarnaast bleef de olie- en meelhandel en andere activiteiten de hoofdrol spelen. Later wordt Bolsward de belangrijkste vestiging. Na 1919 Leeuwarden, maar dan zijn bankzaken al hoofdactiviteiten geworden. (De molen wordt pas in 1934 gesloten en afgebroken!) In 1913 wordt de eerste Waterschapslening uitgegeven, waarna de uitgifte van dit soort leningen tot een specialiteit van dit huis zal uitgroeien. In 1971 zoekt Kingma een grotere broer en komt bij Bank Mees & Hope.

Fred Philips uit Zaltbommel was, evenals de beide eerder besproken banken, van huis uit een lokale handelaar in sigaren, tabak en koffie. Ook hier groeide een kassierderij uit, die in 1871 in een bank werd omgezet.

Philips staat aan de wieg van **Philips gloeilampenfabriek**, als hij in 1891 het startkapitaal voor dit bedrijf verschaft en zoveel grond in Eindhoven koopt, dat de fabriek daar meer dan 15 jaar kan uitbreiden.

Fred Philips blijft emittent voor Philips en verzorgt de beleggingen van het Philips Pensioenfonds. Ondanks deze belangrijke ruggensteun moet men in 1969 toch het hoofd in de schoot leggen en gaat men over aan Bank Mees & Hope. Interessant is, dat **Karl Marx**, vlak voor het verschijnen van "Das Kapital", enige maanden in 1861 te Zaltbommel bij Philips verbleef, omdat deze gehuwd was met een zuster van de moeder van Karl Marx. De grote schrijver tegen het kapitaal logeerde bij een typische kapitalist! In latere brieven schrijft hij over de prettige tijd, die hij in Zaltbommel gehad heeft. Erg geleden kan hij dus niet hebben.

